

Muzeum Niepodległości w Warszawie i Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu są instytucjami kultury Samorządu Województwa Mazowieckiego

PATRONAT MEDIALNY:

Galeria autoportretu współczesnego 1984-1990

**Galeria autoportretu współczesnego
1984-1990**

MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI W WARSZAWIE

Galeria
autoportretu współczesnego
1984-1990

KATALOG WYSTAWY • WARSZAWA 2012

***

*Że mi Cię przyszło spotkać
właśnie w tej porze roku
i to wyniesionej na góry,
to nie przypadek*

bo zbiegając z wysokiego i bliskiego horyzontu

*tylko ty mnie
idącego pod górę miniesz,*

*bo tylko ty mnie
wracającego do ziemi:
rol, której nie chciałem orać
nauczysz grać przed sobą i światem*

*Nie ma drzew, kiedy nie szumią
I ziemi nie ma, gdy jej pług nie orze...*

Jan Salamon, *Że mi Cię przyszło spotkać* (1967)

SŁOWO WSTĘPNE

Portret, portret własny artysty, autoportret. Terminy te, wydawać by się mogło, wyparte zostały z teorii sztuki i praktyki wystawienniczej. Nawet jednak sztuka współczesna, postmodernistyczna, będąca połączeniem i przemieszaniem wszystkich możliwych form egzemplifikacji ekspresji twórczej, będąca czymś w rodzaju prowokacji artystycznej, odrzucającej zresztą podstawowe znaczenie tego terminu (artystyczne?, nie – raczej publicystyczne, łamiące normy, zwyczaje, konwencje), sztuka współczesna – wykorzystuje wizerunek własny. Nie jest to wprawdzie autoportret do którego przywykliśmy siłą tradycji i zgodnie z klasyczną definicją piękna. Swoje twarze pokazują w instalacjach owi twórcy nowej interpretacji świata w typowy dla siebie sposób: przez aluzję, feministyczny protest, gloryfikację mniejszości seksualnych, rewolucyjne zrywanie z tradycyjnymi idiomami. Swoje ciało i swój wizerunek wykorzystują i przetwarzają „artyści sztuk wizualnych” Paweł Althamer, Mirosław Bałka, Katarzyna Kozyra, Zbigniew Libera, Piotr Uklański, Artur Żmijewski.

Nasze zainteresowanie pozostaje jednak w obszarze realizmu, tradycjonalizmu, sztuki pięknej (w akademickim ujęciu tego terminu). W Muzeum Niepodległości pokazujemy prace Stanisława Baja, Jerzego Dudy-Gracza, Edwarda Dwurnika, Antoniego Fałata, Krzysztofa Jackowskiego, Zbysława Maciejewskiego, Allana Rzepki, Jana Salamona, Leszka Sobockiego i innych równie wielkich artystów.

Kolekcje portretów i autoportretów wciąż są tworzone, wciąż budzą zainteresowanie. Uniwersytet Jagielloński, najstarsza polska uczelnia inspirująca środowiska naukowe i intelektualne, gromadzi konterfekty uczonych (zob. Marek Rostworowski, *Współczesne portrety profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego*, „Zeszyty Naukowe UJ. Opuscula Musealia”, Kraków DCCCXLVIII). Lwowska Galeria Obrazów z wielkim sukcesem prezentuje w Polsce swoje zbiory (*In Propria Persona. Malarzy polskich portret własny*, Katowice, Kraków, Szczecin 1998).

Końcem ubiegłego wieku stolicą polskiego autoportretu został Radom.

Miasto znane z miejsca urodzenia Jacka Malczewskiego, w schyłkowym okresie PRL-u i na początku transformacji posiadające status województwa (1975–1998), mające swój udział w przemianach ustrojowych naszego kraju – po ukształtowaniu ustroju nowej, wolnej Polski traci systematycznie na znaczeniu. Jednym z przejawów tego procesu jest likwidacja radomskiego Biura Wystaw Artystycznych oraz zaniechanie organizacji Triennale Prezentacje Portretu Współczesnego. Urynkowienie kultury przynosi – nie tylko w Radomiu – niepowetowane straty. Wprawdzie samorząd (w naszym przypadku Sejmik Województwa Mazowieckiego) stara się obejmować swym mecenatem kulturę i sztukę w jej instytucjonalnym wymiarze, lecz nie zawsze to wystarczy, aby utrzymać jej zrównoważony rozwój.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom organizatorów i działaczy kultury oraz mając na uwadze duże zainteresowanie bywalców Muzeum Niepodległości wystawami tematycznymi, prezentujemy sztandarową część kolekcji Galerii Autoportretu Współczesnego znajdującej się w chwili obecnej pod opieką Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu. Dziękujemy dyrektorowi Adamowi Zielezińskiemu za udostępnienie zbiorów. Odrębne podziękowania składamy dr Ewelinie Pierzyńskiej-Jelskiej i Jej mężowi Andrzejowi Jelskiemu za wieloletnie zainteresowanie sztuką autoportretu, bezinteresowne trwanie przy raz obranej (słusznej) drodze, inspirację do tej wystawy oraz kompetentne przygotowanie katalogu. Liczymy na dalszą współpracę, szczególnie w zakresie edukacji związanej z żywą wciąż sztuką portretu i autoportretu oraz promocji tej interesującej ekspozycji.

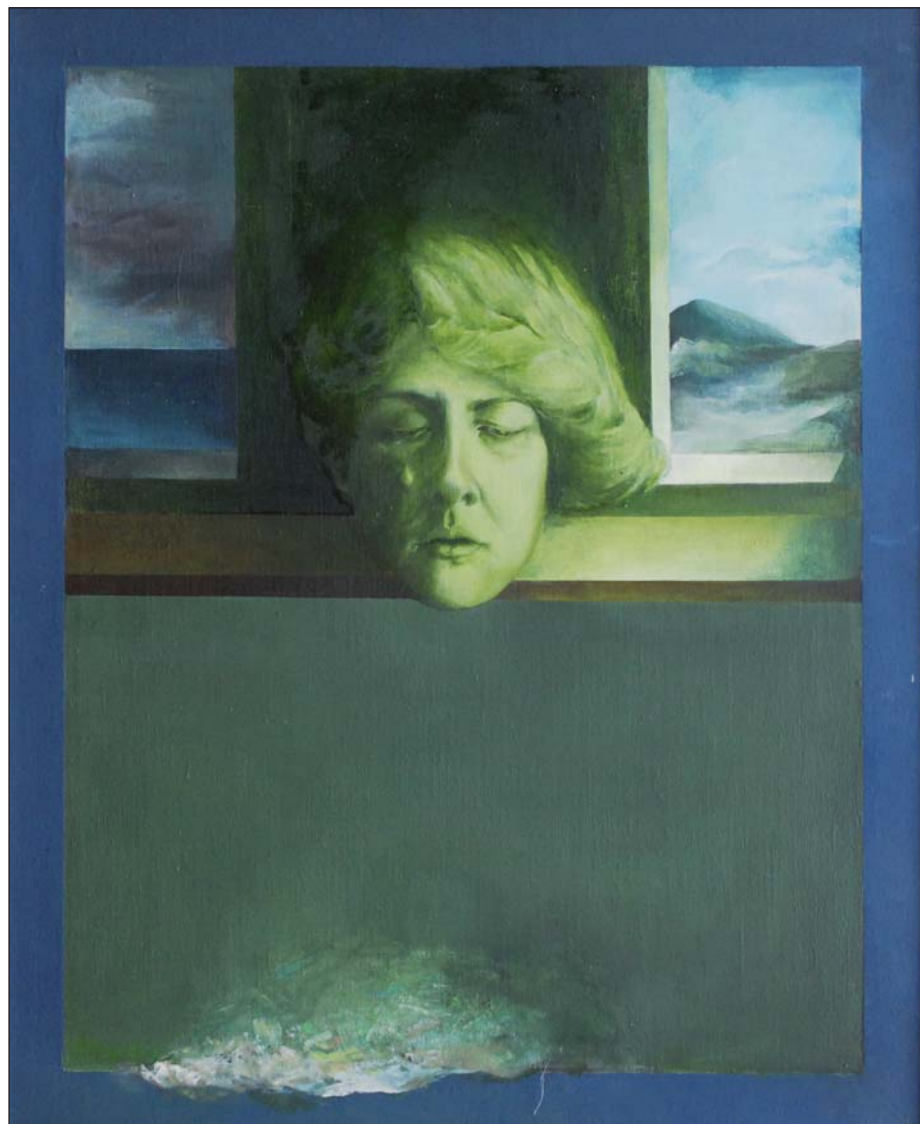
Muzeum Niepodległości w swej misji zajmuje się szczególnie przejawami wolnościowej działalności jednostek i grup społecznych. Staramy się ukazać wszelką patriotyczną działalność w jej różnorodnym i całościowym obrazie. Pokazujemy rzeczywistość taką jaką ona była. Czy będzie to konferencja poświęcona insurekcji kościuszkowskiej, powstaniom w okresach zaborów, powstaniom śląskim, wojnie obronnej z 1939 roku – zawsze interesuje nas obiektywny i różnorodny sposób przypominania genezy, przebiegu oraz skutków danego wydarzenia. Organizujemy też w sposób kompleksowy i wolny od uprzedzeń naszą działalność ekspozycyjną. Tylko u nas widzowie mogli obejrzeć polską biżuterię patriotyczną, dawną i współczesną.

Udostępniając swoje zbiory zaprezentowaliśmy w Muzeum St. Fischera w Bochni polski plakat socrealistyczny, a w siedzibie własnej obraz polskich świąt państwowych (projektantami plakatów realizowanych z myślą o 11 listopada, 3 maja i 1 maja oraz 22 lipca byli najlepsi i powszechnie znani przedstawiciele tego gatunku). Przed nami kolejne wystawy.

Zapraszamy.

dr Tadeusz Skoczek

Dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie

Barbara Konarska – AUTOPORTRET,
1977

olej, płótno, 56x66 cm

Laureatka Grand Prix I Triennale

„Prezentacje Portretu Współczesnego”

Radom '78

MISJA GALERII AUTOPORTRETU

Od wielu stuleci zagadnienie utrwalania własnego wizerunku frapowało licznych artystów. Najstarszy, znany nam dziś autoportret powstał w starożytnym Egipcie w formie rzeźby. W kulturze europejskiej po wiekach zaniku (możliwości nie potrzeby) twórczości portretowej, nadeszła epoka Renesansu, kiedy pod wpływem ożywczego prądu umysłowego, jakim był humanizm, doszło do głosu przekonanie, że jednostka stanowi niepowtarzalną jakość, godną uwiecznienia swej fizycznej postaci.

Leon Battista Alberti, wybitny włoski teoretyk sztuki z tego okresu – twierdził, że znaczenie sztuki portretowej polega przede wszystkim na tym, że dzięki wizerunkom „zmarli po stuleciach jeszcze pozostają żywi”. Zaczął się wtedy również stopniowo wyodrębniać, nieznany dotąd społeczeństwu, status artysty jako niezależnego twórcy, spełniającego określoną misję, nobilitującą go w oczach otoczenia. Wspomniane procesy społeczne i kulturowe doprowadziły do wzrostu zainteresowania autoportretem,

będącym wizualnym śladem autorefleksji twórcy, związanej wyłącznie ze sztuką figuratywną.

Bodaj najstarszym znanym i nie budzącym wątpliwości samodzielnym autoportretem malarskim w dziejach sztuki europejskiej jest portret własny artysty Lorenzo di Credi z 1488 r. Zbiory wizerunków własnych w malarstwie powstają w połowie XVII stulecia za sprawą kardynała Leopolda de Medici, który począł gromadzić w Palazzo Uffizi we Florencji autoportrety sławnych malarzy zachodnioeuropejskich. Jego dzieło kontynuowane jest do dziś. W ten sposób w ciągu kilku stuleci powstała słynna Galleria degli Autoritratti w Ufficjach. Poważna kolekcja autoportretów wielu znakomitych twórców znajduje się również w National Portrait Gallery założonej w 1856 r. w Londynie. Próbowano również tworzyć kolekcje wizerunków własnych artystów polskich. Gromadziły je od lat sześćdziesiątych XIX w. rozmaite instytucje: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, Muzea Narodowe

w Warszawie i Krakowie, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu, Galeria Narodowa i Ossolineum we Lwowie.

W końcu XIX w. powstały dwa poważne prywatne zbiory autoportretów malarzy polskich. Pierwszy z nich, będący własnością Ignacego Korwin-Milewskiego, był prezentowany w pałacu w Gieranonach pod Wilnem. Drugi, należący do Edwarda Rejchera, znajdował się w Aleksandrowie Kujawskim. Zbiór wizerunków własnych z Gieranonów znajduje się obecnie prawie w całości w Muzeum Narodowym w Warszawie. Autoportrety stanowiące niegdyś własność E. Rejchera, po zgonie właściciela, uległy rozproszeniu.

Myślą przewodnią, która towarzyszyła pomysłowi założenia Galerii Autoportretu Współczesnego przy Biurze Wystaw Artystycznych w Radomiu była, z jednej strony – chęć kontynuacji tradycji polskiego kolekcjonerstwa wizerunków własnych polskich malarzy, z drugiej zaś – podkreślenie specjalizacji radomskiego BWA. Pomysł ten udało się zrealizować w 1984 r. w dziesiątą rocznicę działalności BWA w Radomiu. Doszło więc wówczas do otwarcia w salach ekspozycyjnych, znajdujących się w budynkach należących do wspomnianej instytucji, unikato-

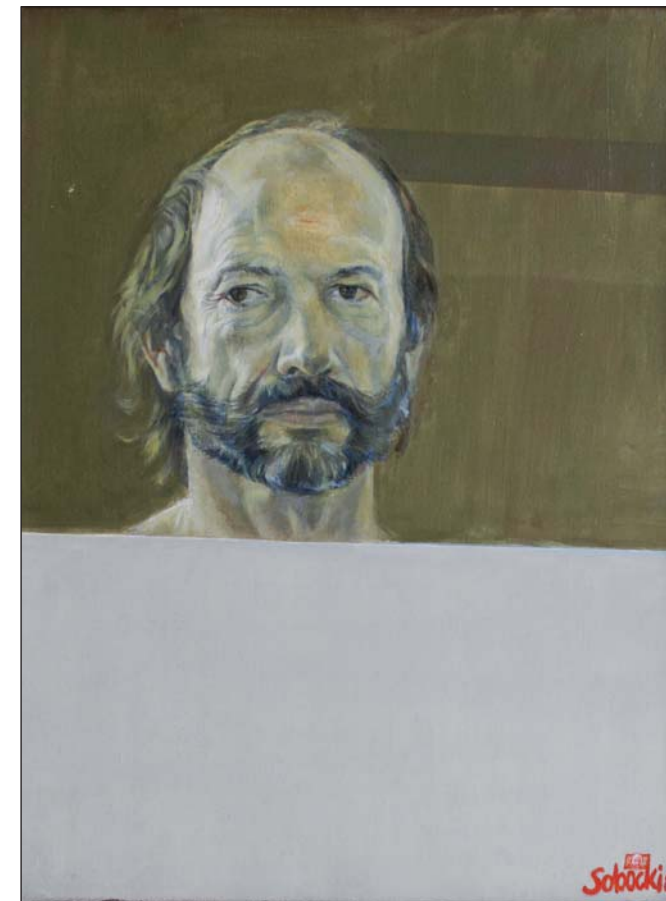
wej w skali krajowej stałej ekspozycji, której pomysłodawczynią i komisarzem była dr Ewelina Pierzyńska-Jelska. Była to wówczas jedyna we wschodniej Europie i jedna z nielicznych w świecie galerii wizerunków własnych w malarstwie.

Większość obrazów znajdujących się w „Galerii”, liczącej w 1990 r. sześćdziesiąt siedem dzieł sztuki, stanowiło pokłosie kolejnych pokonkursowych Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego”, imprezy artystycznej, której początki organizacyjne sięgają 1976 r., cyklicznie zaś prezentowanej w latach 1978-1990 przez radomskie BWA, mającej w latach: 1978, 1981 i 1984 zasięg ogólnopolski, natomiast w latach 1987 i 1990 – międzynarodowy. Pewną liczbę wizerunków własnych pozyskano w drodze zakupów bezpośrednio z pracowni wybitnych twórców.

Dobierając autoportrety pod kątem utworzonej „Galerii”, organizatorzy starali się zadbać o to, aby zaprezentować społeczeństwu przede wszystkim wizerunki własne laureatów poszczególnych „Triennale”, niejednokrotnie będących twórcami znanymi i uznanymi w kraju i za granicą, nie unikając wszakże pokazania dzieł wartościowych, artystów stojących u progu kariery.

Warto również w tym miejscu zwrócić uwagę na interesujące zjawisko artystyczne i socjologiczne, jakim była stosunkowo duża liczba autoportretów nadesłanych zwłaszcza na kolejne trzy pierwsze „Triennale”. Fakt ten został odzwierciedlony w liczbie nagrodzonych i wyróżnionych wizerunków własnych, które zostały nadesłane na te wystawy. Można się domyślać, że u źródeł tego fenomenu był fakt, że – z jednej strony – artyści biorący udział w tej imprezie nie byli krępowani ograniczeniami tematycznymi, gdyż regulamin dopuszczał nadsyłania różnych form portretowych, w związku z tym, niejednokrotnie ze względów praktycznych, malowali siebie, gdyż na sobie mogli eksperymentować do woli, z drugiej zaś – zjawisko to świadczyło o wzroście zamówień na portrety i o dalszym umocnieniu się w świadomości społecznej pozycji artysty plastyka. Niezależnie od tych konstatacji należy stwierdzić, że w tym okresie pewna liczba twórców programowo malowała prawie wyłącznie autoportrety.

Podstawowym zadaniem „Galerii” było zaprezentowanie autoportretów w dziedzinie malarstwa o najwyższych walorach artystycznych i ideowych, będących panoramą różnych tendencji, postaw i osobowości, występujących w czwartej ćwierci

Leszek Sobocki – ZNAMIE, 1980

olej, płótno, 75x60 cm

Laureat Grand Prix II Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” Radom ‘81

XX stulecia w Polsce. Prawie wszystkie eksponowane obrazy pochodziły z okresu 1976-1990, a więc z trudnych, pełnych dramatyzmu lat, charakteryzujących się ostrymi konfliktami politycznymi i społecznymi. Był on – zdaniem badaczy – ważny dla rozwoju polskiego portretu, niewątpliwie stymulowanego m. in. przez radomskie „Triennale”.

Prezentując się w opisanym kształcie radomska galeria mistrzów portretu stwarzała więc rzadką możliwość zobaczenia w jednym miejscu obszernego i zróżnicowanego zespołu wizerunków własnych malarzy polskich, dania widzowi wrażenia obcowania z twórcami i jednocześnie modelami, nawiązania z nimi bezpośredniego dialogu. W zamysle organizatorów ekspozycja miała być zadeptykowana zarówno specjalistom, jak i szerszemu gronu odbiorców, zwłaszcza pedagogom, studentom i młodzieży szkolnej, celem przybliżenia im problematyki współczesnego polskiego malarstwa i spowodowania pogłębienia wrażliwości dotyczącej świata wartości, wśród których człowiek wybija się na plan pierwszy. Autoportrety z radomskiej „Galerii” były prezentowane w wielu ośrodkach kulturalnych w kraju i za granicą, wzbudzając duże zainteresowanie zarówno ze strony specjalistów, jak

i zwykłych zwiedzających. Niestety, dalszy rozwój „Galerii” został brutalnie przerwany 30 sierpnia 1990 r., kiedy to ówczesny radomski wojewoda podpisał Zarządzenie Nr 65/90 unicestwiające radomskie BWA.

Pierwsza edycja obecnej wystawy została zorganizowana w marcu 2010 r. w salach ekspozycyjnych Muzeum im. Jacka Malczewskiego w 20. rocznicę likwidacji Biura Wystaw Artystycznych w Radomiu. Obecnie ekspozycja jest prezentowana w Muzeum Niepodległości w Warszawie, mieście skąd pochodzi poważna liczba artystów, których obrazy znajdowały się w stałej Galerii Autoportretu Współczesnego przy BWA w Radomiu.

dr Ewelina Pierzyńska-Jelska

W niniejszym katalogu zamieszczamy reprodukcje większości obrazów znajdujących się w kolekcji. Pełny wykaz autorów i obrazów zamieszczamy na końcu katalogu.

Paweł Łubowski – PORTRET BARBARY K.
z cyklu „Zmiana powierzchni”, 1985

olej, płótno, 98x140 cm

Laureat Grand Prix IV Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego”
Radom ‘85

Andrzej Okińczyc – AUTOPORTRET ZA SZYBĄ DYMNA, 1983

akryl, szyba dymna, 122x53 cm

Laureat Grand Prix III Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego”
Radom ‘84

Józef Panfil – NADZIEJA, 1989

olej, płótno, 81x100 cm

Laureat Grand Prix V Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” Radom ‘90

GALERIA AUROPORTRETU WSPÓŁCZESNEGO

Poczynając od impresjonizmu, autoportret, podobnie jak portret w ogóle, przechodzi kryzys. Ale jeszcze w tym okresie szereg artystów – Wyczółkowski, Boznańska, Wyspiański, Dunikowski, Makowski – tworzy w dziedzinie autoportretu dzieła wybitne. Trudno nie przyznać, że dawne formy portretu i autoportretu przeżyły się. Potrzeba utrwalania rysów ludzi wybitnych lub choćby dla kogoś drogiego jest jednak tak przemożna, popęd artystów plastyków do przedstawiania samych siebie – tak żywiołowy, że z czasem wykształcą się z pewnością nowe formy portretu i autoportretu. Wtedy nastąpi też nowy rozkwit autoportretu, także w Polsce.

Mieczysław Wallis, *Autoportrety artystów polskich*, Warszawa 1966, s. 241

Słowa wybitnego historyka sztuki, znawcy problematyki portretu i autoportretu, okazały się prorocze. Jednak fenomen odrodzenia i bujnego rozkwitu malarstwa portretowego w polskiej sztuce ostatnich trzech dekad ubiegłego stulecia i początków obecnego wieku, wydawać się może zadziwiającym. Przez długie lata powojenne na gruncie polskim portret i autoportret traktowane były dwójako: jako oficjalne wizerunki o określonej wymowie propagandowo-ideologicznej, bądź jako przejawy „małego realizmu”, pobłażliwie tolerowanego u twórców starszej generacji czy plastyków-amatorów. W pierwszym przypadku o temacie i formie podobizny decydowały przede wszystkim życzenia zinstytucjonalizowanych mecenasów; w drugim – własne chęci autorów, na ogół wyrażane w stylistyce daleko odbiegającej od aktualnych plastycznych trendów.

Autoportrety artystów rzadko pojawiały się na wystawach prezentujących kierunki awangardowe.

Nawet jeśli powstawały w tych kręgach prace określane mianem własnego wizerunku, to służyły one głównie zmanifestowaniu pełnej łączności twórcy z ideowo-artystycznymi założeniami nowoczesnego ugrupowania czy modnej stylistyki. Wpływający ex definitione autoportretu cel oddania fizycznej i psychicznej charakterystyki modelu schodził na dalszy plan bądź w ogóle przestawał być istotny.

Co zatem spowodowało owo odrodzenie autoportretu w ostatnich dziesięcioleciach XX wieku? Czy należy wiązać to zjawisko li tylko z wzmożonym zainteresowaniem przedmiotem, które przynosiły do Polski kolejne fale powrotu do obrazowania realistycznego, jak pop-art, hiperrealizm, fotorealizm? A może wzrost zainteresowania własnym wizerunkiem był przejawem sięgania przez artystów do tradycji malarstwa narodowego, odkrywanego na nowo w owych latach przez liczne wystawy i publikacje?

Na postawione pytania nie znajdziemy chyba jednoznacznej i pełnej odpowiedzi. Tajemnica szerokiego i różnorodnego zaistnienia tematyki autoportretowej we współczesnej sztuce polskiej zdaje się tkwić raczej w uwarunkowaniach, jakim podlegała podobizna własna artysty od zarania swego istnienia. Determinatory te jasno określa cytowany Mie-

czysław Wallis. Proponuje on widzieć i „odkrywać” autoportret jako wyraz osobowości biotycznej i fizycznej artysty, jego samowiedzy w danym okresie życia, w konkretnej sytuacji i określonym kontekście społeczno-dziejowym. W taki właśnie sposób próbujemy przyjrzeć się niektórym wizerunkom artystów, zgromadzonym i eksponowanym niegdyś w Galerii Autoportretu Współczesnego przy Biurze Wystaw Artystycznych w Radomiu.

Inicjatywa zapoznania szerszego grona odbiorców z odradzającym się w Polsce specyficznym gatunkiem twórczości malarskiej, jaką był i jest wizerunek własny artysty, wyszła od Eweliny Pierzyńskiej-Jelskiej, długoletniego dyrektora radomskiego BWA. Ona to doprowadziła do zorganizowania w 1978 roku pierwszej ogólnopolskiej wystawy „Prezentacje Portretu Współczesnego”, w takich dziedzinach, jak: portret, portret zbiorowy i autoportret. Ekspozycja ta zapoczątkowała, odbywające się od 1981 roku regularne triennale, mające w latach 1978-1984 zasięg ogólnopolski, natomiast w latach 1987-1990 – międzynarodowy. Towarzyszyły im starannie opracowane katalogi, plakaty i zaproszenia, na których znalazło się logo, zaprojektowane przez Macieja Urbańca. Jest ono – mimo upływu dwudziestu lat

– nadal rozpoznawalne w środowisku polskich artystów plastyków, co świadczy o jego nośności ideowej i wartościach artystycznych, jak również o prestiżu wystaw.

W 1984 r. w salach BWA otworzono stałą ekspozycję najciekawszych wizerunków własnych wykonanych w technikach malarskich, nabywanych przede wszystkim od artystów będących laureatami kolejnych triennale. Niekiedy autoportrety były specjalnie zamawiane u znanych twórców, nie będących uczestnikami radomskich konkursów (np. Jerzego Dudy-Gracza, Danuty Waberskiej). Utworzono tym samym pierwszą i jedyną w Polsce, unikatową w Europie Środkowej, Galerię Autoportretu Współczesnego. Jej coraz obfitsze zbiory były prezentowane za granicą (m. in. w Kijowie, Mińsku, Berlinie, Lipsku, Pradze, Brnie, Sankt Poelten, Salzburgu i kilku miastach na terenie Anglii), a przede wszystkim licznie odwiedzane przez polskich i cudzoziemskich miłośników malarstwa portretowego.

Większość dzieł z kolekcji Galerii to prace powstałe po roku 1980. Data ta zaważyła na ich ideowej wymowie, określając postawę autorów wobec ważkich wydarzeń społeczno-politycznych w kraju. Nie zawsze zresztą postawa ta jest określana w sposób

dosłowny, przez użycie jednoznacznych rekwizytów (na czele z logo „Solidarności”), jak w autoportrecie Edwarda Dwurnika. Niekiedy artyści sięgają do rozbudowanej, tradycyjnej metaforyki (Krzysztof Jackowski, Allan Rzepka), nadają nowe znaczenia utartej symbolice (Andrzej Tryzno – „Autoportret z głową w chmurach i nagim torsem”, Erazm Kalwaryjski – „Autoportret perspektywiczny”, Jerzy Oleksiak – „Chrzest”), bądź też pokazują własną osobę „tu i teraz”, używając jedynie typowych dla swej twórczości środków formalnych (Antoni Fałat, Anna Gapińska-Myszkiewicz). Rzadziej treść przedstawienia jest jeszcze „dopowiadana” tytułem (Tomasz Buraśiewicz – „Wycieczka do Paryża”, Marian Kępiński – „Samotność”, Ryszard Gancarz – „Teraz ja”).

Obok prac, wyraźnie eksponujących społeczno-historyczny kontekst postaci twórcy, znajdowały się w radomskiej Galerii i takie, w których artysta ukazuje się przede wszystkim przez pryzmat malarskiej profesji, dokonuje rozrachunku z samym sobą, współczesnością lub tradycją. Popularne w autoportretach dawnych mistrzów ujęcia na tle własnych obrazów, sztalug, z pędzlami i paletą powracają, w mniej lub bardziej przetworzonej ikonografii, w wizerunkach Jolanty Jakima-Zerek, Heleny Zadrejko,

Józef Panfil – HORYZONT, 1989

olej, płótno, 114x130 cm

V Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” Radom ‘90

Danuty Waberskiej, Marii Anto, Wiesława Szamborskiego. Mniej liczne są przedstawienia artysty jako osoby wyobcowanej z własnego środowiska, czy – szerzej – społeczeństwa, jako zagubionego samotnika, lub przeciwnie – świadomego swej odrębności, a czasem wyższości. Takich postaw można się dopatrzeć w autoportretach Tadeusza Majdy, Stanisława Baja, Ludwika Jaksztasa, Jerzego Kapłańskiego, Edwarda Kiełtyki czy Andrzeja Okińczycy – u tego ostatniego użycie izolującej obraz szyby służy nie tylko uatrakcyjnieniu techniki wizerunku. Elementy projekcyjności, analizy swego wyglądu i jego zmian w miarę upływającego czasu, odnajdujemy w płótnach Barbary Konarskiej czy Józefiny Bransch-Walczyk, o znamienitych tytułach: „Przemijanie”, „Metamorfoza”, „Przeobrażenie”.

Wreszcie sprawa stosunku twórców autoportretów do stylistyk i prądów współczesności i tradycji. Obrazowanie realistyczne, znamienne dla większości autorów prac zgromadzonych w radomskiej galerii, ma bardzo różne oblicza i proveniencje. Słusznie zauważył Janusz Bogucki, analizując tendencje realistyczne w powojennej sztuce polskiej, że realizm, rozumiany jako kierunek ukazujący w sposób możliwie dosłowny, a równocześnie zgęszczony

i dosadny zjawiska i sytuacje typowe dla powszedniej rzeczywistości, występuje w Polsce stosunkowo rzadko. Słowa te wypowiedział odnośnie sytuacji w sztuce w 1976 roku – od tamtej pory wiele się jednak zmieniło, co możemy stwierdzić przede wszystkim na przykładzie autoportretów z lat 80. ubiegłego stulecia (jak wspomniano, najliczniej prezentowanych w radomskich zbiorach).

Już nie tylko Leszek Sobocki, Łukasz Korolkiewicz czy Ewa Kuryluk reprezentują wyrastający z hiperrealizmu, ale specyficznie polski sposób widzenia siebie i świata. Podobną formułę dialogu z rzeczywistością przyjęli w swym malarstwie także artyści młodszej generacji – wymieniani już Jerzy Oleksiak, Marian Kępiński, Andrzej Okińczyc, Ryszard Gancarz. Inni artyści, pozostając w kręgu przedmiotowego widzenia, opowiedzieli się – zdecydowanie lub w zawołowanej formie – po stronie realizmu poetyckiego, groteskowo-publicystycznego, fotograficznego, lub podkreślają łączność z kierunkami już historycznymi: secesją, surrealizmem, ekspresjonizmem, nową figuracją a nawet op-artem.

Subiektywny, poetycki realizm, przemieszany z fantastyczną bajkowością, emanuje z podobizn Marii Anto; bardziej konwencjonalne w używaniu

surrealistycznych rekwizytów są autoportrety Wandy Macedońskiej-Zalewskiej (w jej „Notturmo” występują wyraźne odniesienia do stanu wojennego: utrwalona na zegarku godzina ogłoszenia stanu wojennego, wisior w formie orła w koronie, rozpięta na gałązce oliwnej wstążeczka o barwach flagi narodowej), Heleny Zadrejko, Hanny Pstrągowskiej-Dubiel („Autoportret 1982” z przestanią umęczoną twarzą czarną woalką) czy Piotra Szmítke, opatrzone zresztą eufeministycznymi tytułami („Notturmo”, „Sierpień”, „Autoportret czyli przekleństwo bliźniąt”). Z publicystycznym zacięciem, nie pozbawionym gorzkiej ironii, prowadzą dialog z „skrzeczącą pospolitością” Jerzy Duda-Gracz i Edward Dwurnik – pierwszy czyni to z perfekcją warsztatową godną starych mistrzów, drugi przekracza granice malarzkiej poprawności na rzecz brutalnej karykatury. Fotorealizm w najczystszej, „kanonicznej” postaci, stosuje w swych wizerunkach Krzysztof Stachurski, ale już w pracach Andrzeja Sadowskiego, Danuty Waberskiej czy Andrzeja Tryzno ta superrealistyczna konwencja ulega indywidualnym przetworzeniom, by w autoportrecie Antoniego Fałata stać się przekornym, negatywowo-konturowym pastiszem starej fotografii.

Odnajdziemy również w autoportretach z radomskiej Galerii reminiscencje stylów historycznych, a nawet wręcz ukłony w stronę uznanych malarskich wielkości. Echa niesamowitych fantasmagorii Hieronima Boscha pobrzmiewają w kompozycji Krzysztofa Jackowskiego; zapatrzeniem w malarstwo Rembrandta należy chyba tłumaczyć wizję własnej starości w ujęciu Erazma Kalwaryjskiego; cytatem z Wyspiańskiego przyciąga uwagę praca Wiesława Szamborskiego, a Jan Salamon otwarcie przyznaje się do fascynacji twórczością autora „Wesela”, stosując w swych wizerunkach nie tylko świetlistą plamę i miękką linię pastelu, ale nawet sygnując je finezyjnymi, secesyjnymi inicjałami. Wyraźną reminiscencją słynnych autoportretów Jacka Malczewskiego, zarówno ze względu na symboliczność treści, jak i układ kompozycyjny oraz sposób budowania bryły, są podobizny Allana Rzepki. Równie przejrzyste stają się aluzje do Tadeusza Makowskiego w kubizująco-lalkowej stylistyce autoportretu Krystyny Brzechwy.

Znamienne dla tendencji ekspresjonistycznych nasycenie plamy i gęstość linii widoczne są zarówno w podobiznach Stanisława Bąja czy Ryszarda Gancarza, jak i u wspomnianych już Erazma

Kalwaryjskiego, Leszka Sobockiego czy Jerzego Dudy-Gracza. Nowa figuracja przebija charakterystyczną deformacją postaci z prac Józefiny Bransch-Walczak, Barbary Konarskiej, Jolanty Jakima-Zerek czy Tomasza Burasiewicza, łącząc się zresztą niekiedy z surrealizmem czy pop-artem. W końcu wyjątkowy w radomskich zbiorach i rzadko spotykany w ogóle typ autoportretu, nawiązujący do wizualnych doświadczeń op-artu, przedstawia Zbigniew Kruszewski.

Próbując scharakteryzować polski autoportret ostatnich dekad XX wieku na przykładach zgromadzonych w radomskiej Galerii, nie stawiano sobie zadania wyczerpania tematu ani nawet dokładnego przeanalizowania wszystkich jego złożonych aspektów. Chciano zwrócić uwagę na to wówczas stosunkowo nowe, a już znaczące we współczesnej sztuce zjawisko, wkraczające na drogę swego odrodzenia i mające przynieść w późniejszych latach wiele interesujących rozwiązań.

Niestety, trud organizatorów zbiorów polskiego autoportretu współczesnego, niezaprzeczalne walory artystyczne i kulturotwórcze kolekcji, zostały zaprzepaszczone, gdy w 1990 roku, już po transformacji ustrojowej, decyzją miejscowych władz, Gale-

ria przestała istnieć. Miejmy nadzieję, że obecna ekspozycja, upamiętniająca po 20 latach jedną z najciekawszych i najcenniejszych inicjatyw na polu gromadzenia i upowszechniania prac polskich artystów, jest optymistycznym sygnałem na przywrócenie radomskiej Galerii Autoportretu Współczesnego polskiej kulturze i społeczeństwu.

prof. dr hab. Anna Sieradzka

Maria Anto – AUTOPORTRET PODWÓJNY

1973

olej, płótno, 90x110 cm

Józefina Bransch-Walczak – METAMORFOZA

1981

olej, płótno, 70x50 cm

Krystyna Brzechwa – AUTOPORTRET Z KWIATKIEM

1985

olej, płótno, 115x90 cm

Sranisław Baj - AUTOPORTRET

1985

olej, płótno, 60x90 cm

Irena Brzozowska-Flieger - DAL

1976

olej, płótno, 146x114 cm

Tomasz Burasiewicz - AUTOPORTRET

1981

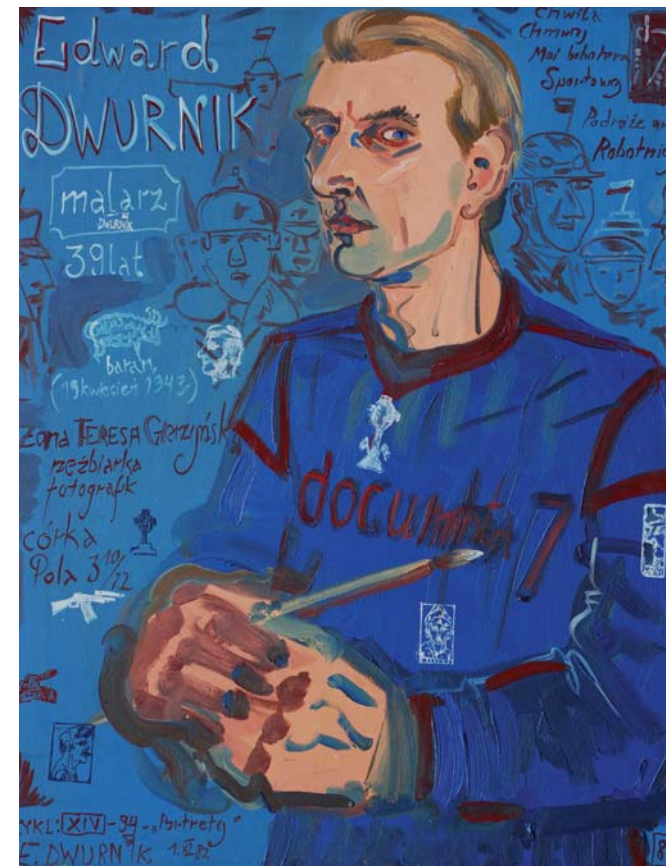
tech. własna, 60x84 cm

**Jerzy Duda-Gracz – AUTOPORTRET
(ORA ET COLABORA)**
1983
olej, płótno, 80,2x60,7 cm

Jerzy Duda-Gracz – AUTOPORTRET Z SUKĄ
1985
olej, płótno, 161x82 cm

Edward Dwurnik – AUTOPORTRET
1983
olej, płótno, 94x73 cm

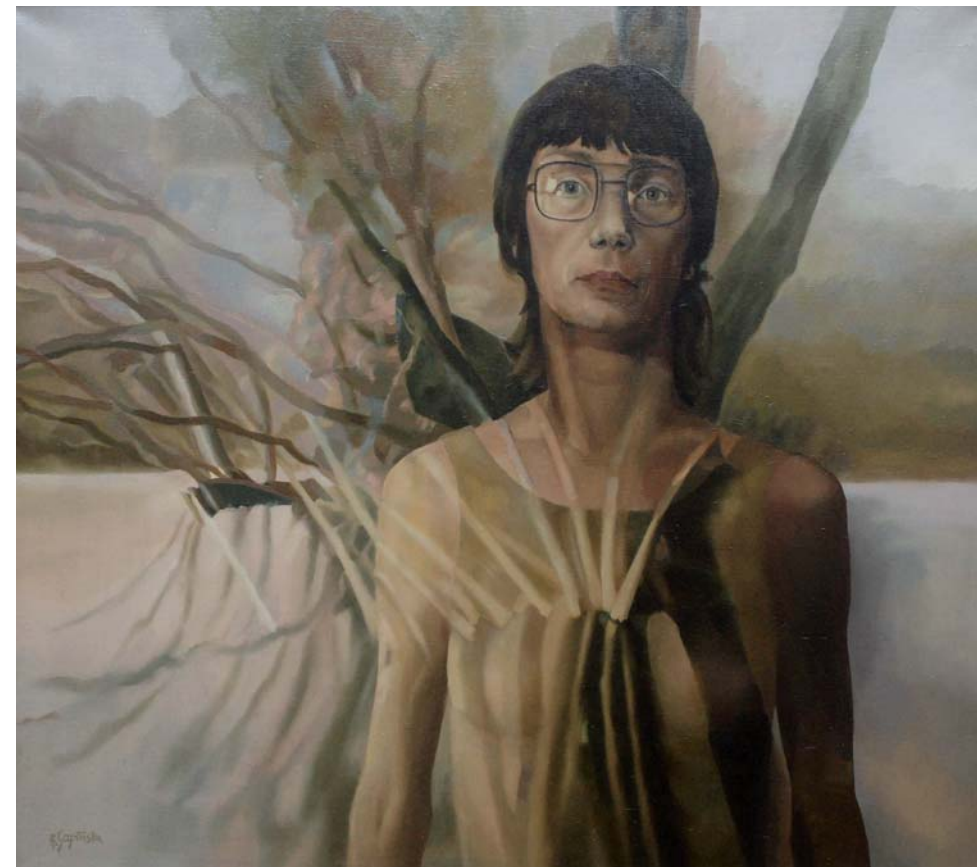
Antoni Fałat – AUTOPORTRET
1982
olej, płótno, 80x60 cm

Ryszard Gancarz – TERAZ JA

1983

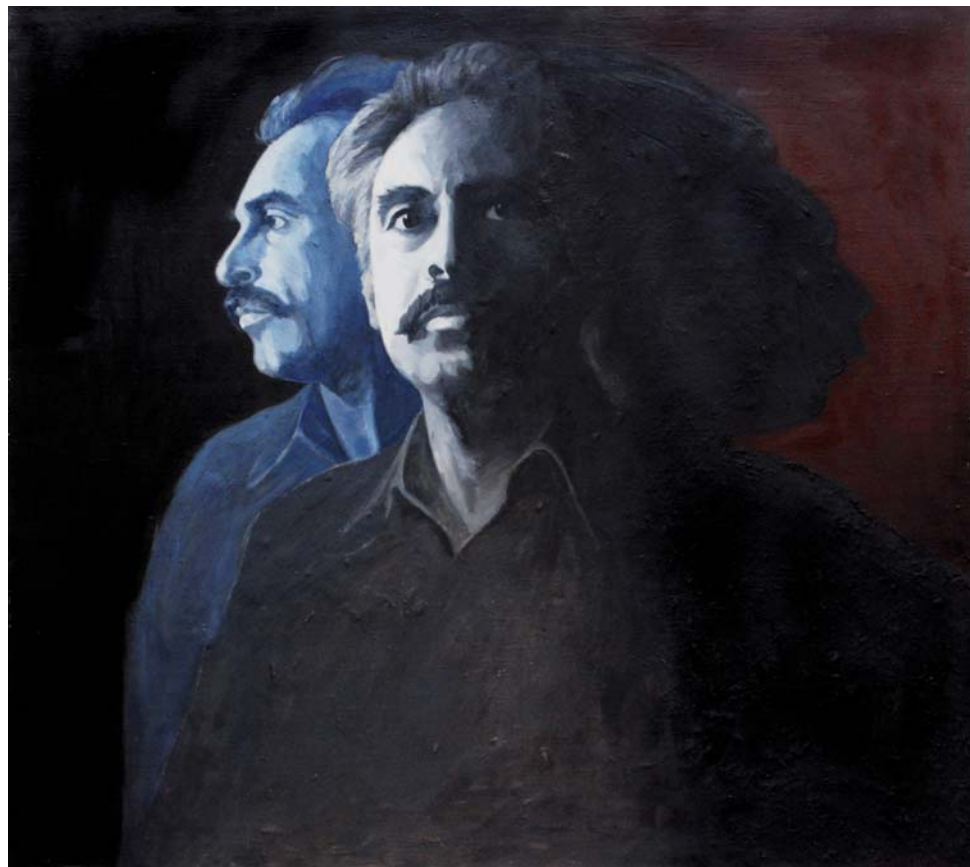
akryl, płótno, 68x90 cm

Anna Gapińska-Myszkiewicz – AUTOPORTRET

1985

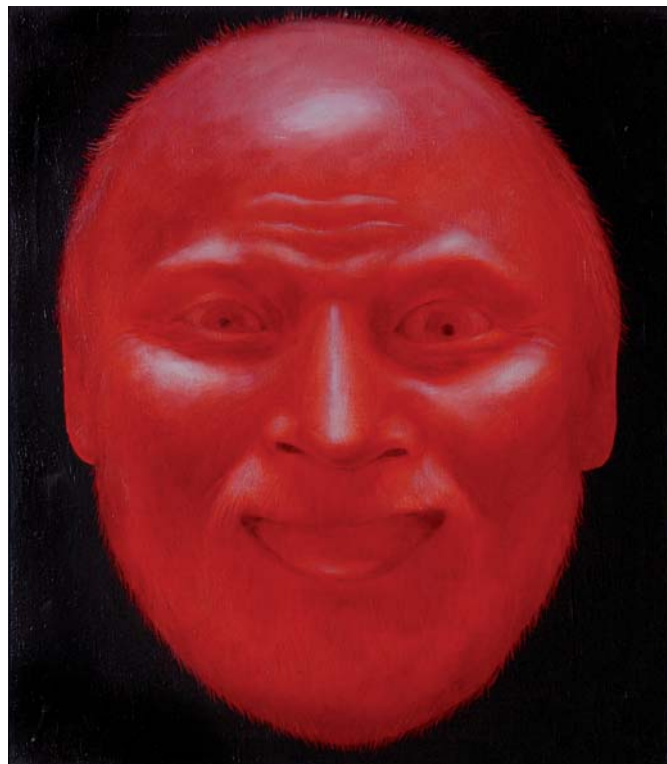
olej, płótno, 80x100 cm

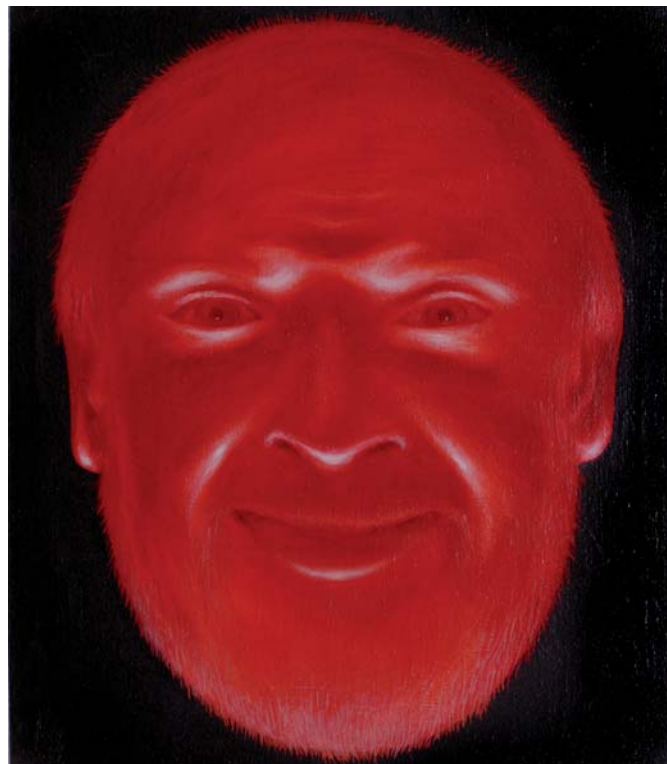
Tafeusz Henryk – PORTRET III/80
 1980
 olej, płótno, 85x95 cm

Krzysztof Jackowski – AUTOPORTRET
 1983
 olej, płótno, 50x70 cm

Krzysztof Jackowski - AUTOPORTRET
W CZERWIENI I
1987
olej, płótno, 70x60 cm

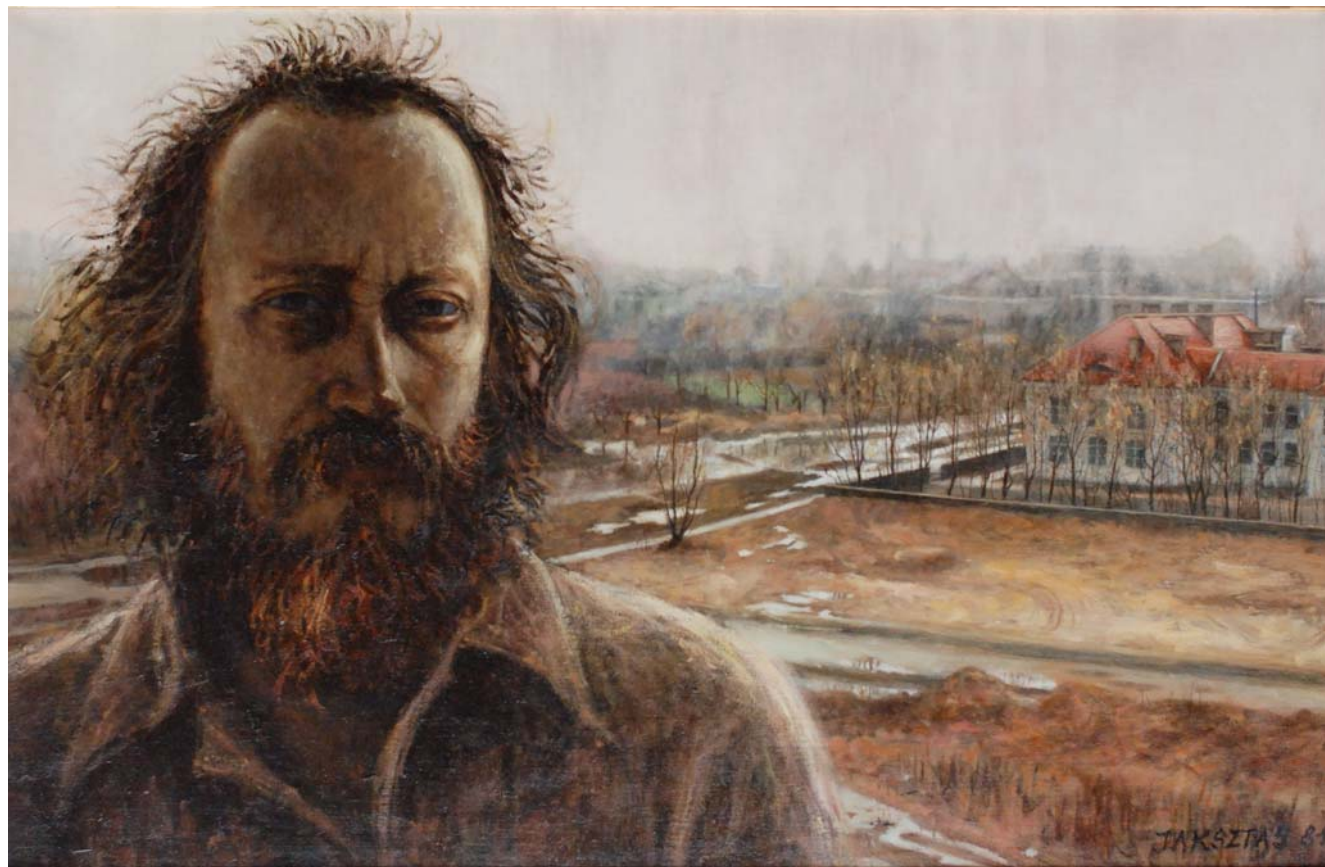
Krzysztof Jackowski - AUTOPORTRET
W CZERWIENI II
1987
olej, płótno, 70x60 cm

Krzysztof Jackowski - AUTOPORTRET
W CZERWIENI III
1987
olej, płótno, 70x60 cm

Jolanta Jakima-Zeberek - AUTOPORTRET
1982
olej, płótno, 100x70 cm

Ludwik Jaksztas – AUTOPORTRET NA TLE WIDOKU Z OKNA

1981

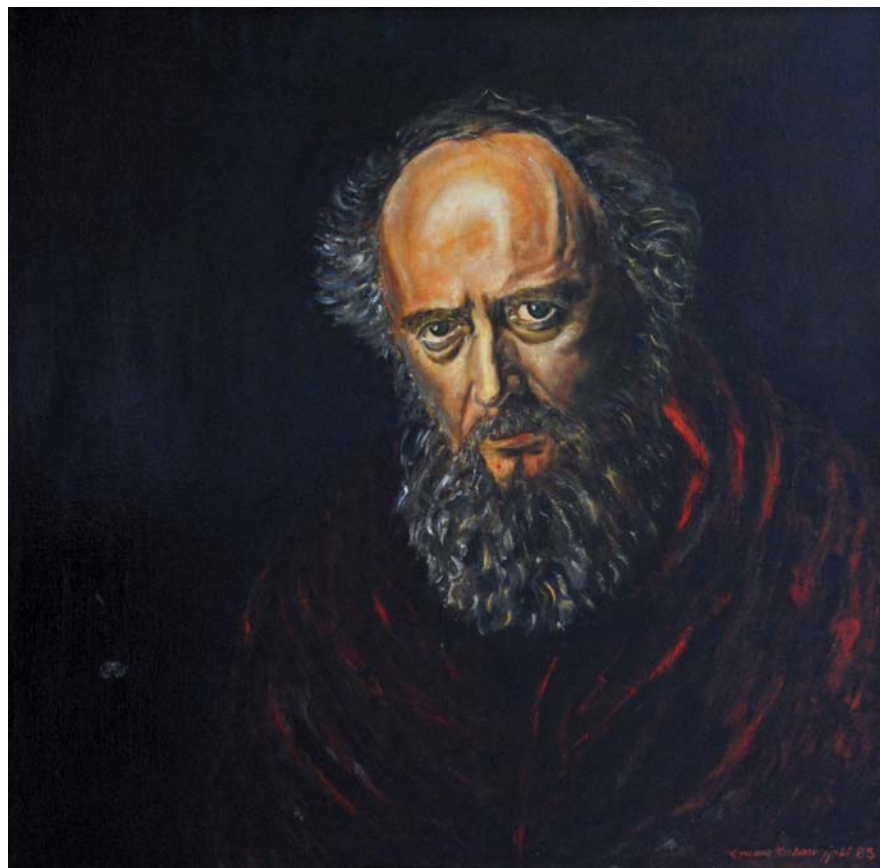
olej, płótno, 60x92 cm

Ludwik Jaksztas – JA

1986

olej, płótno, 60x92 cm

Erasm Kalwaryjski – AUTOPORTRET PERSPEKTYWICZNY

1983

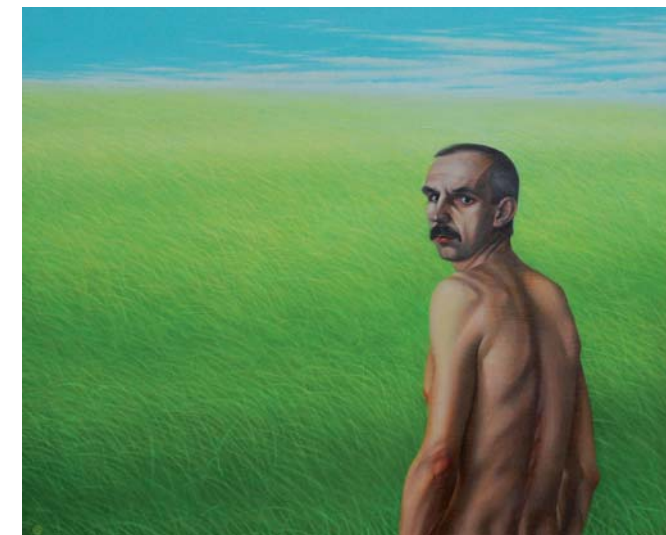
olej, płótno, 95x95 cm

Jerzy Kapłański – AUTOPORTRET

1984

olej, płótno, 90x80 cm

Marian Kępiński – SAMOTNOŚĆ

1981

olej, płótno, 70x91 cm

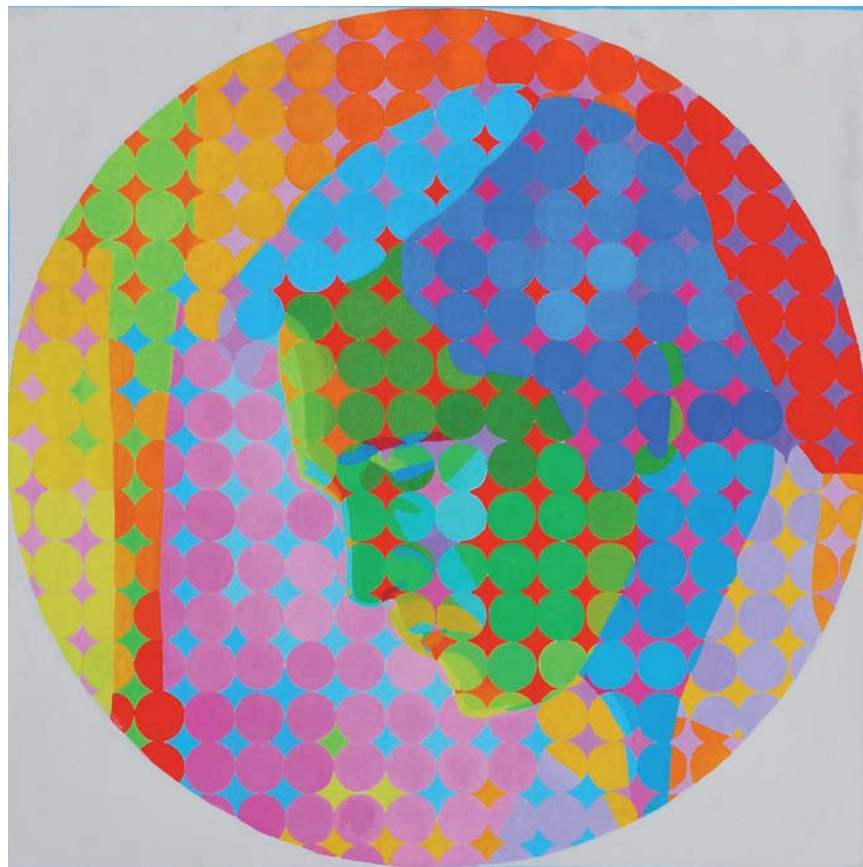
Edward Kiełtyka – AUTOPORTRET
1976
olej, płótno, 75x48 cm

Barbara Konarska – PRZEMIJANIE
1981
tech. miesz., płótno, 55x32 cm

Barbara Konarska – PRZEMIJANIE
1981
tech. miesz., płótno, 55x92 cm

Zbigniew Kruszewski - AUTOPORTRET
1981
olej, płótno, 55x54 cm

Paweł Lasik - AUTOPORTRET
1986
akryl, płótno, 73x73 cm

Jerzy Likowski - AUTOPORTRET
1986
olej, płótno, 65x81 cm

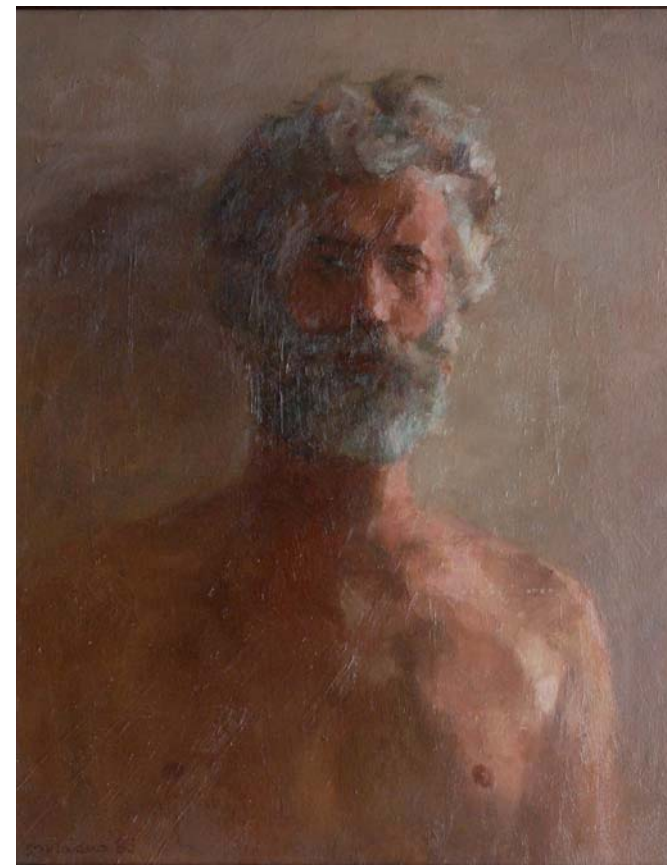
Wanda Macedońska-Zalewska - NOTTURNO
1982
olej, płótno, 73x73 cm

Zbysław Marek Maciejewski - AUTOPORTRET
1986
olej, płótno, 137x97 cm

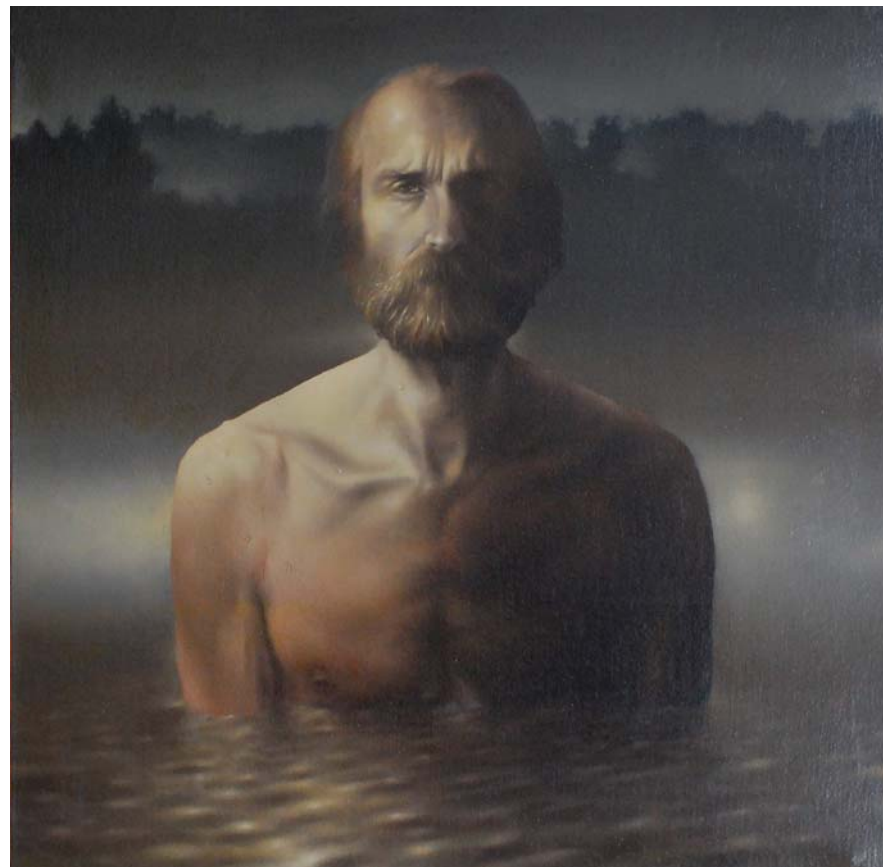
Tadeusz Majda - AUTOPORTRET
1983
olej, płótno, 80x61 cm

Stanisław Mazuś - AUTOPORTRET
1983
olej, płótno, 69x55 cm

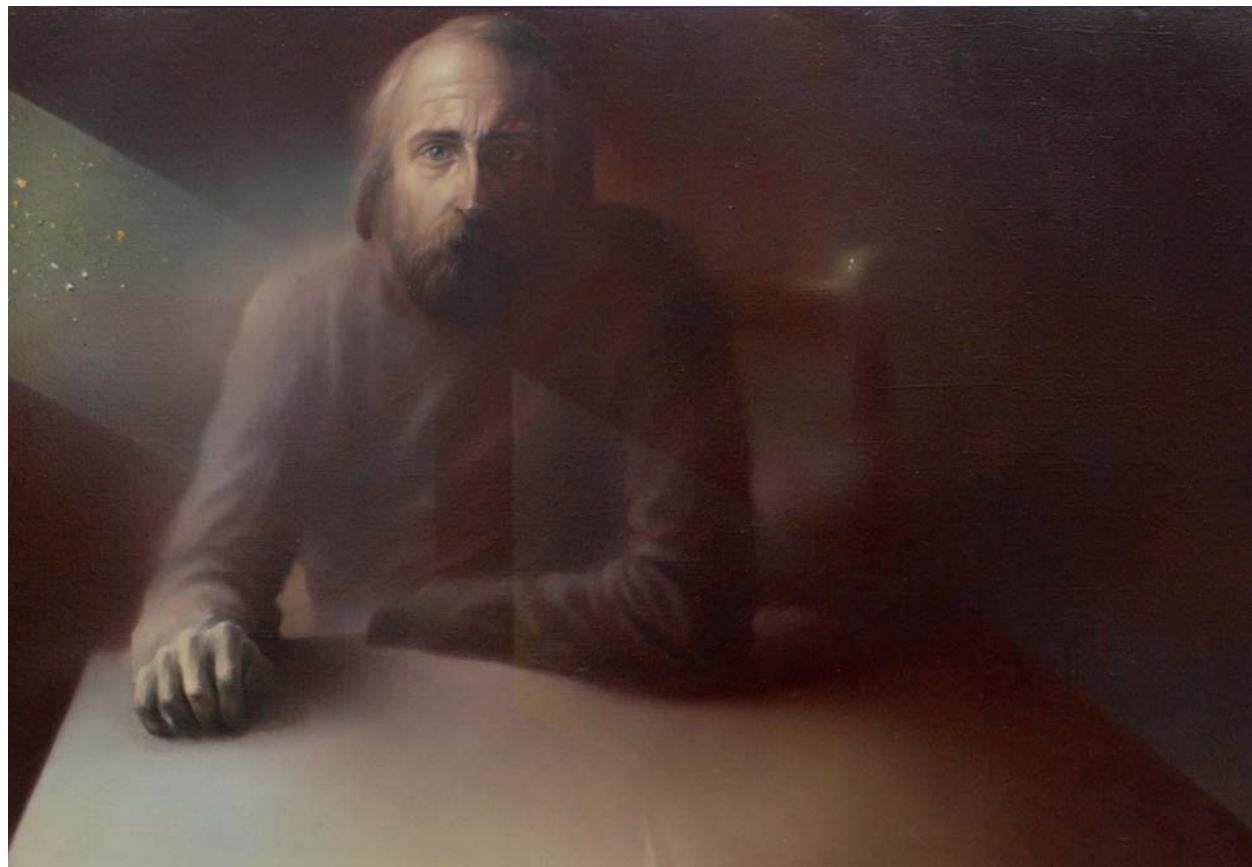
**Andrzej Okińczyc - AUTOPORTRET
ZA SZYBĄ DYMNĄ**
1983
akryl, szyba dymna, 122x53 cm

Jerzy Oleksiak - CHRZEST
1983
olej, płótno, 70x70 cm

Jerzy Oleksiak - AUTOPORTRET
1983
olej, płótno, 70x100 cm

Jerzy Oleksiak - AUTOPORTRET PRZY PUSTYM STOLE

1986

olej, płótno, 70x100 cm

Telemach Pilitsides - AUTOPORTRET

1986

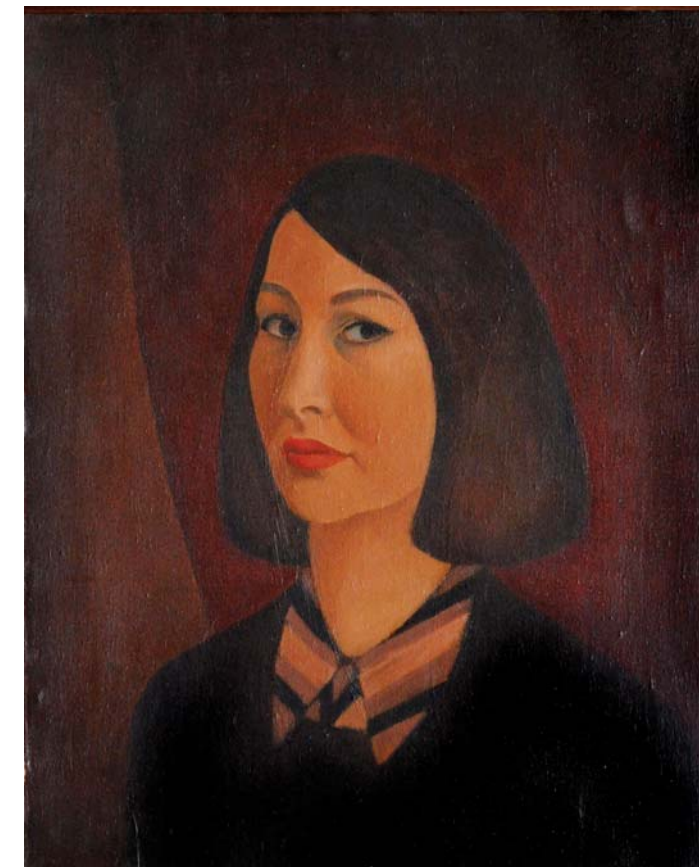
olej, płótno, 67x67 cm

Hanna Pstrągowska-Dubiel – AUTOPORTRET-82
1982
olej, płótno, 92x81 cm

Hanna Pstrągowska-Dubiel – W OKNIE (AUTOPORTRET)
1986
olej, płótno, 117x90 cm

Barbara Pszczółkowska-Kasten – AUTOPORTRET
1978
olej, płótno, 65x54,5 cm

Allan Rzepka - SYMBOL XV
1982
olej, płótno, 70x70 cm

**Allan Rzepka - STRASZYDŁO XIX.
DZIEWANNA**
1986
olej, płótno, 95x55 cm

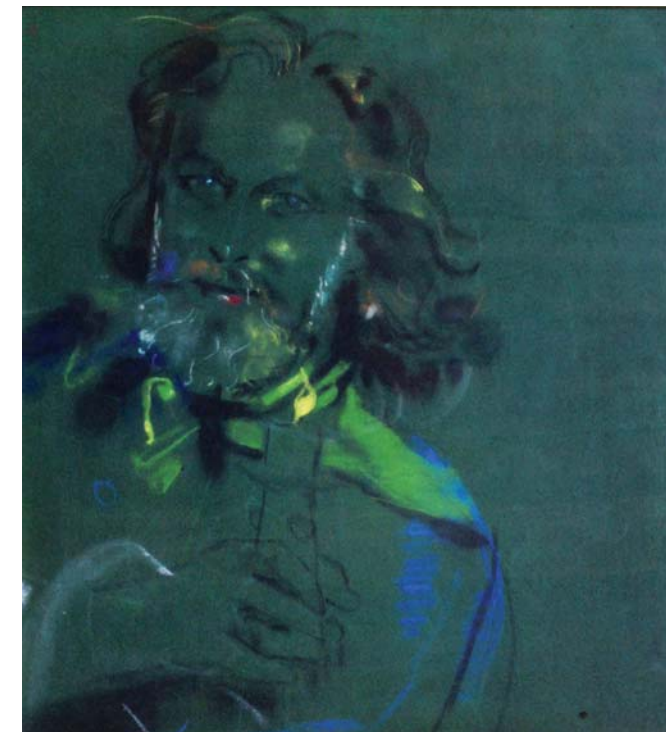
Allan Rzepka - DREWNIANE PTAKI NIE ŚPIEWAJĄ
1986
olej, płótno, 100x75 cm

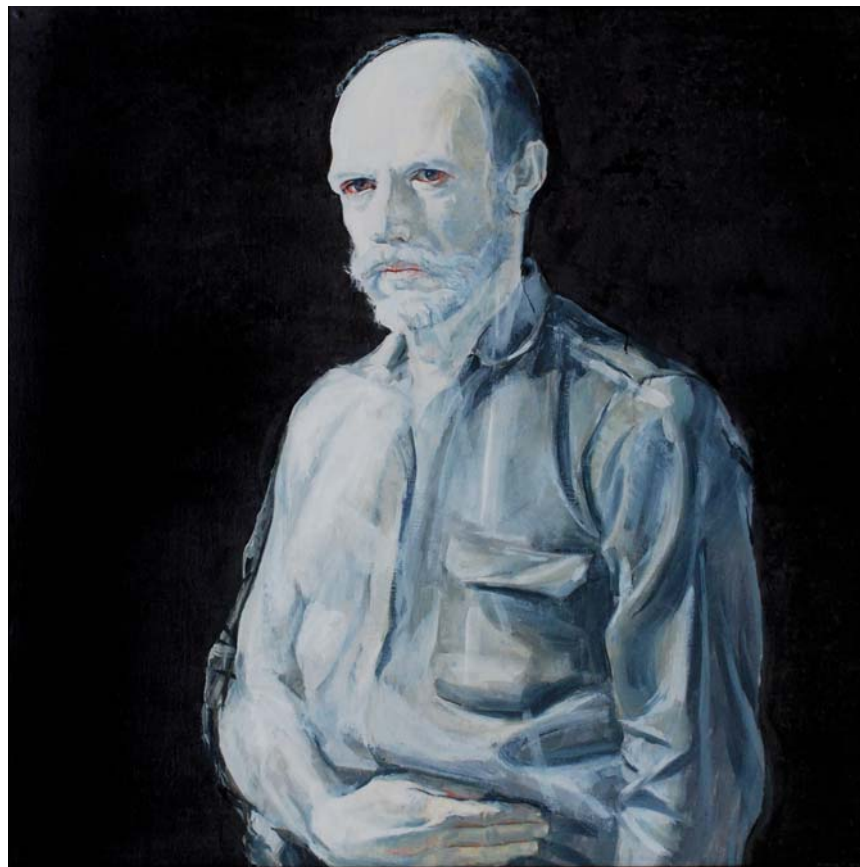
Andrzej Sadowski - AUTOPORTRET
 1986
 akryl, płótno, 80x100 cm

Jan Salamon - AUTOPORTRET
 1976
 pastel, 53x40 cm

Jan Salamon - ŚWIETLISTOŚĆ ZIELENI
 1979
 pastel, 58x53 cm

Leszek Sobocki - OSŁONKA BIAŁKOWA

1978

olej, płótno, 90x90 cm

Krzysztof Stachurski - AUTOPORTRET I

1983

olej, płótno, 100x80 cm

Krzysztof Stachurski - AUTOPORTRET II

1986

olej, płótno, 92,5x65 cm

Wiesław Szamborski – ZACZYNAM AUTOPORTRET
1983
olej, płótno, 100x80 cm

**Piotr Szmitke – AUTOPORTRET
CZYLI PRZEKLEŃSTWO BLIŹNIĄT**
1980
olej, trójkąt, p.85, h.105 cm

Andrzej Tryzno – AUTOPORTRET Z PAPIEROSEM
1986
olej, płótno, 65x100 cm

Andrzej Tryzno – AUTOPORTRET Z GŁOWĄ W CHMURACH I NAGIM TORSEM

1981

olej, płótno, 65x100 cm

Izabela Trzcińska – PRÓBA DŹWIĘKU

1978

olej, płótno, 70x100 cm

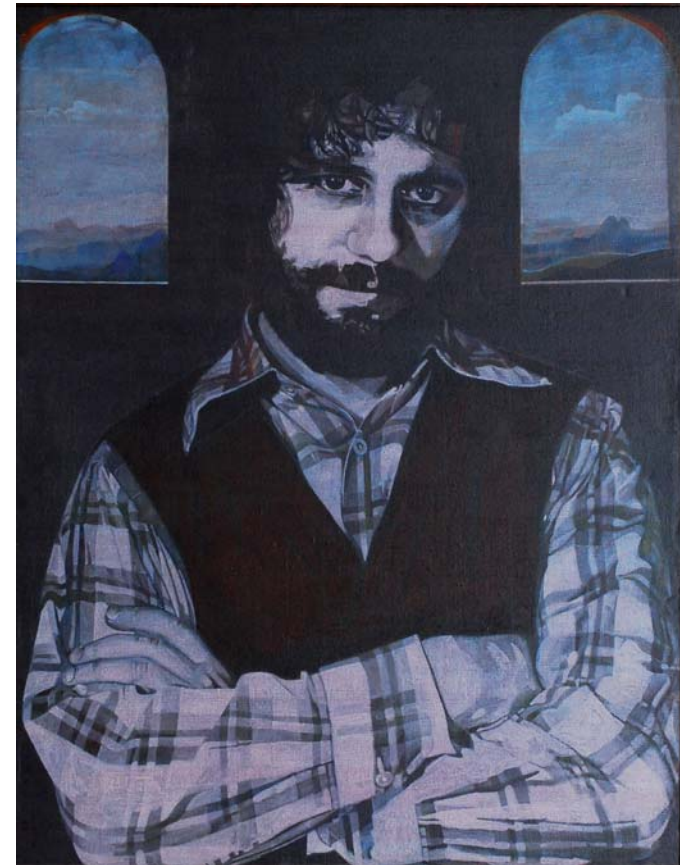
Danuta Waberska – AUTOPORTRET Z OKNEM
1983
olej, płótno, 78x100 cm

**Helena Zadrejko – JESTEM TU I TAM
(AUTOPORTRET)**
1978
olej, płótno, 100x80 cm

Helena Zadrejko – SIERPIEŃ
1979
olej, płótno, 92x73 cm

Stanisław Żukowski – AUTOPORTRET I
1983
olej, płótno, 100x80 cm

Twórcy i ich autoportrety, które wchodziły do 1990 roku
w skład Autoportretu Współczesnego przy Biurze Wystaw Artystycznych w Radomiu

1. Maria Anto, <i>Autoportret podwójny</i>, 1973, płótno, olej, 90 x 110 cm 2. Stanisław Baj, <i>Autoportret</i>, 1985, płótno, olej, 60 x 90 cm 3. Józefina Bransch-Walczak, <i>Metamorfoza</i>, 1981, płótno, olej, 70 x 50 cm 4. Józefina Bransch-Walczak, <i>Przeobrażenia</i>, 1981, płótno, olej, 70 x 50 cm 5. Krystyna Brzechwa, <i>Autoportret z kwiatkiem</i>, 1985, płótno, olej, 115 x 90 cm 6. Irena Brzozowska-Flieger, <i>Dal</i>, 1976, płótno, olej, 146 x 114 cm 7. Tomasz Burasiewicz, <i>Autoportret</i>, 1981, techn. własna, 60 x 84 cm 8. Tomasz Burasiewicz, <i>Wycieczka do Paryża</i>, 1981, techn. własna, 60 x 84 cm 9. Jerzy Duda-Gracz, <i>Autoportret (ora et colabora)</i>, 1983, olej, płótno, 80,2 x 60,7 cm 10. Jerzy Duda-Gracz, <i>Autoportret z suką</i>, 1985, olej, płótno, 161 x 82 cm 11. Edward Dwurnik, <i>Autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 94 x 73 cm 12. Antoni Fałat, <i>Autoportret</i>, 1982, olej, płótno, 80 x 60 cm 13. Ryszard Gancarz, <i>Teraz ja</i>, 1983, akryl, płótno, 68 x 90 cm 14. Anna Gapińska-Myszkiewicz, <i>Autoportret</i>, 1985, olej, płótno, 80 x 100 cm 15. Tadeusz Hajnrych, <i>Portret III / 80</i>, 1980, olej, płótno, 85 x 95 cm	16. Krzysztof Jackowski, <i>Autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 50 x 70 cm 17. Krzysztof Jackowski, <i>Autoportret w czerwieni I</i>, 1987, olej, płótno, 70 x 60 cm 18. Krzysztof Jackowski, <i>Autoportret w czerwieni II</i>, 1987, olej, płótno, 70 x 60 cm 19. Krzysztof Jackowski, <i>Autoportret w czerwieni III</i>, 1987, olej, płótno, 70 x 60 cm 20. Krzysztof Jackowski, <i>Autoportret podwójny</i>, 1988, olej, płótno, 81 x 68 cm 21. Jolanta Jakima-Zerek, <i>Autoportret z malarzem</i>, 1978, olej, płótno, 92 x 92 cm 22. Jolanta Jakima-Zerek, <i>Autoportret</i>, 1982, olej, płótno, 100 x 70 cm 23. Ludwik Jaksztas, <i>Autoportret na tle widoku z okna</i>, 1981, olej, płótno, 60 x 92 cm 24. Ludwik Jaksztas, <i>Ja</i>, 1986, olej, płótno, 60 x 92 cm 25. Erazm Kalwaryjski, <i>Autoportret perspektywiczny</i>, 1983, olej, płótno, 95 x 95 cm 26. Jerzy Kapłański, <i>Autoportret</i>, 1984, olej, płótno, 90 x 80 cm 27. Marian Kępiński, <i>Samotność</i>, 1981, olej, płótno, 70 x 91 cm 28. Edward Kiętyka, <i>Autoportret</i>, 1976, olej, płótno, 75 x 48 cm 29. Barbara Konarska, <i>Przemijanie</i>, 1981, techn. miesz., płótno, 55 x 32 cm 30. Barbara Konarska, <i>Przemijanie</i>, 1981, techn. miesz., płótno, 55 x 92 cm

31. Zbigniew Kruszewski, <i>Autoportret</i>, 1981, olej, płótno, 55 x 54 cm 32. Paweł Lasik, <i>Autoportret</i>, 1986, akryl, płótno, 73 x 73 cm 33. Jerzy Likowski, <i>Autoportret</i>, 1986, olej, płótno, 65 x 81 cm 34. Wanda Macedońska-Zalewska, <i>Notturmo</i>, 1982, olej, płótno, 73 x 73 cm 35. Zbysław Marek Maciejewski, <i>Autoportret</i>, 1986, olej, płótno, 137 x 97 cm 36. Tadeusz Majda, <i>Autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 80 x 61 cm 37. Tadeusz Majda, <i>Autoportret II</i>, 1986, olej, płótno, 95 x 70 cm 38. Stanisław Mazuś, <i>Autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 69 x 55 cm 39. Andrzej Okińczyc, <i>Autoportret za szybą zbrojoną</i>, 1981, akryl, szyba zbrojona, 150 x 54 cm 40. Andrzej Okińczyc, <i>Autoportret za szybą dymną</i>, 1983, akryl, szyba dymna, 122 x 53 cm 41. Jerzy Oleksiak, <i>Autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 70 x 100 cm 42. Jerzy Oleksiak, <i>Chrzest</i>, 1983, olej, płótno, 70 x 70 cm 43. Jerzy Oleksiak, <i>Autoportret przy pustym stole</i>, 1986, olej, płótno, 70 x 100 cm 44. Telemach Pilitsides, <i>Autoportret</i>, 1986, olej, płótno, 67 x 67 cm 45. Hanna Pstrągowska-Dubiel, <i>Autoportret – 82</i>, 1982, olej, płótno, 92 x 81 cm 46. Hanna Pstrągowska-Dubiel, <i>W oknie (autoportret)</i>, 1986, olej, płótno, 117 x 90 cm 47. Barbara Pszczółkowska-Kasten, <i>Autoportret</i>, 1978, olej, płótno, 65 x 54,5 cm 48. Allan Rzepka, <i>Symbol XV</i>, 1982, olej, płótno, 70 x 70 cm 49. Allan Rzepka, <i>Drewniane ptaki nie śpiewają</i>, 1986, olej, płótno, 100 x 75 cm 50. Allan Rzepka, <i>Straszdyłło XIX. Dziewanna</i>, 1986, olej, płótno, 95 x 55 cm	51. Andrzej Sadowski, <i>Autoportret</i>, 1983, akryl, płótno, 61 x 50 cm 52. Andrzej Sadowski, <i>Autoportret</i>, 1986, akryl, płótno, 80 x 100 cm 53. Jan Salamon, <i>Autoportret</i>, 1976, pastel, 53 x 40 cm 54. Jan Salamon, <i>Świetlistość zieleni</i>, 1979, pastel, 58 x 53 cm 55. Leszek Sobocki, <i>Ostlonka białkowa</i>, 1978, olej, płótno, 90 x 90 cm 56. Krzysztof Stachurski, <i>Autoportret I</i>, 1983, olej, płótno, 100 x 80 cm 57. Krzysztof Stachurski, <i>Autoportret II</i>, 1986, olej, płótno, 92.5 x 65 cm 58. Wiesław Szamborski, <i>Zaczynam autoportret</i>, 1983, olej, płótno, 100 x 80 cm 59. Piotr Szmitke, <i>Autoportret czyli przekleństwo bliźniąt</i>, 1980, olej, trójkąt: p. 85, h. 105 cm 60. Andrzej Tryzno, <i>Autoportret z ciocią Helą</i>, 1975, olej, płótno, 125 x 100 cm 61. Andrzej Tryzno, <i>Autoportret z głową w chmurach i nagim torsem</i>, 1981, olej, płótno, 65 x 100 cm 62. Andrzej Tryzno, <i>Autoportret z papierosem</i>, 1986, olej, płótno, 65 x 100 cm 63. Izabela Trzcińska, <i>Próba dźwięku</i>, 1978, olej, płótno, 70 x 100 cm 64. Danuta Waberska, <i>Autoportret z oknem</i>, 1983, olej, płótno, 78 x 100 cm 65. Helena Zadrejko, <i>Jestem tu i tam (autoportret)</i>, 1978, olej, płótno, 100 x 80 cm 66. Helena Zadrejko, <i>Sierpień</i>, 1979, olej, płótno, 92 x 73 cm 67. Stanisław Żukowski, <i>Autoportret I</i>, 1983, akryl, płótno, 100 x 80 cm

Wystawa:

Muzeum Niepodległości w Warszawie od 15 marca do 20 maja 2012 r.

Scenariusz: Andrzej Jelski

Komisarze: Jan Engelgard, Ewelina Pierzyńska-Jelska

Informator:

© copyright by Muzeum Niepodległości, Warszawa 2012

Słowo wstępne: dr Tadeusz Skoczek, Dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie

Opracowanie informatora: Jan Engelgard i Ewelina Pierzyńska-Jelska

Projekt graficzny: Elżbieta Wiśniewska

Na 1 stronie okładki: Jerzy Duda-Gracz, *Autoportret (Ora et colabora)*, 1983

Na 4 stronie okładki: Danuta Waberska, *Autoportret z oknem*, 1983

Zbiory Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu

ISBN 978-83-62235-26-1

Muzeum Niepodległości w Warszawie jest instytucją kultury
Samorządu Województwa Mazowieckiego

Druk: Drukarnia Kolejowa Kraków Sp. z o.o.

32-086 Węgrzce, ul. Forteczna 20A,

tel./fax 12 298 04 00, tel. 12 298 04 24 (marketing), tel. 12 298 04 20 (dyr. ds. produkcji)

www.drukkol.pl, e-mail: marketing@drukkol.pl